

Asker, 6.6.2012

Justisdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep.,
0030 OSLO

Høring – NOU 2011:19 Ny våpenlov

Vi vil dele opp vår høringsuttalelse i 2 deler. I del 1 vil vi kommentere direkte de spørsmål som reises i høringsbrevet, og vil i den sammenheng også knytte noen generelle kommentarer til spørsmål 1. I del 2 vil vi kommentere forhold som spesifikt gjelder patronsamlere og våpensamlere.

Del 1

Spm. 1

Vi synes det er greit at det nå lages en helt ny våpenlov. Vi ser behovet for å få enkelte forhold som hittil har vært regulert i forskrift og rundskriv, inn i lovs form. Dette vil gjøre regelverket lettere tilgjengelig for brukerne.

Vi mener imidlertid at mange av de innstramningene som nå foreslås, er unødvendige. Dette fordi de etter vår oppfatning er for mangelfullt begrunnet.

I Våpenlovutvalgets mandat brukes formuleringer som ”... med bakgrunn i samfunnsutviklingen...”, ”... Den kulturhistoriske betydningen av våpenbruk i Norge skal også vektlegges...”, ”...vurdering av erverv og innehavelse av skytevåpen og ammunisjon i et samfunnsperspektiv...” m.m. Mandatet sier imidlertid lite om hva som ligger i disse formuleringene. I kapittelet *Forståelsen av mandatet* sier utvalget det bl.a. at ”...vektlegging av forbyggende og trykghetsskapende tiltak skal gjennomsyre arbeidet...”

Utvalget gjør etter vår oppfatning lite for å begrunne innstramningene våpeneiere med dette lovforslaget må tåle. Tvert imot fastslår de på side 31, med Kripas som kilde, at det synes å gå et skille mellom lovlig registrerte våpen og illegale våpen hva angår misbruk. Dette skulle etter vår oppfatning tilsi at samfunnsutviklingen ikke begrunner noe stort behov for en mer restriktiv våpenlov.

Videre konstaterer utvalget at det er ”liten eller ingen sammenheng mellom våpentettheten i samfunnet og antallet uønskede hendelser med skytevåpen” (s. 82). Likevel fastslår utvalget at ”Prinsippet om at det ikke skal være flere våpen i samfunnet enn det er legitimt behov for,

bør fortsatt være en viktig forutsetning". Dette er det neppe noen som er uenig i, men spørsmålet blir hva som bør anses som et legitimt behov.

Det er fullt mulig å redusere antall våpen i samfunnet på andre måter enn å frata lovlydige skyttere, jegere og samlere deres våpen. Det kan dokumenteres at antallet skytevåpen som hvert år blir innlevert til politiet for destruksjon, ble fordoblet (fra ca. 3500 til ca. 7000) på samme tid som strengere regler om oppbevaring (våpenskap fra første våpen) trådte i kraft som følge av den nye våpenforskrift av 2009. Det er rimelig å anta at bedre oppfølging av dødsbo vil medføre en ytterligere økning i dette tallet. Etterregistrering av lovlig uregistrerte haglgevær vil dessuten etter all sannsynlighet medføre en enorm økning i innlevering av våpen.

Vi er med andre ord ikke prinsipielt uenig i at det ikke bør være flere våpen i samfunnet enn det er behov for, men vi mener at målet søkes nådd på feil måte. En måte som utvalget selv går langt i å si at ikke vil ha noen innvirkning på antallet uønskede hendelser med skytevåpen.

Når det gjelder ivaretagelse av den kulturhistoriske betydningen av våpenbruk i Norge, brukes dette utelukkende negativt, i den forstand at det brukes som begrunnelse for å gjøre en betydelig innsnevring i mulighetene for å samle våpen og patroner. Dette kommer vi tilbake til i del 2.

"Samfunnets rett til å stille krav til sivile våpeneiere bør balanseres av en tilsvarende rett for disse til å forvente at kravene som stilles er berettigede og proporsjonale med det som ønskes oppnådd". (Utvalgsrapporten s. 134).

Ut fra det vi her har påpekt, mener vi at våpeneierenes forventninger ikke innfris. De (i særdeleshet samlere) må tåle en rekke til dels vesentlige innstramminger, uten at utvalget en gang forsøker å dokumentere at dette vil bedre sikkerheten i samfunnet.

Spm. 2

I den grad lover og regler kan hindre ulovlig våpenbruk, mener vi altså at dagens regelverk i det alt vesentlige er tilstrekkelig. Lovlig eide våpen er, som tidligere konstatert, et minimalt problem i Norge.

Vi er enige i at skikkethet er et viktig krav i forbindelse med erverv av skytevåpen. At det legges til et helsekrav og krav om egenerklæring har vi i og for seg ingen vesentlige innvendinger mot, men vi er usikre på hvilken forskjell dette vil utgjøre. Vi er derimot mer skeptiske til tanken om regelmessige egenerklæringer. Dette dels fordi vi tror dette vil følges opp med gebyrlegging, og dels fordi vi ser med bekymring på den langt mer restriktive behovsvurderingen som lovforslaget legger opp til.

I § 21 foreslås det at kun konkurranseskyting, ikke øvelsesskyting, heretter skal være å anse som et gyldig behov. Når det i § 30 foreslås å endre "kan" til "skal", dvs. at våpenkortet *skal* tilbakekalles dersom behovet bortfaller, mener vi dette vil ha svært uheldige følger for folk som i perioder av livet, for eksempel i forbindelse med perioder med ekstra arbeidsbelastning, småbarnsperioder m.v., har en lavere aktivitet enn da de aktuelle våpnene ble ervervet. Ved avgivelse av regelmessige egenerklæringer vil disse forhold måtte oppgis, og politiet vil være tvunget til å tilbakekalle våpenkortet. Tidligere har man gjort en rimelighetsvurdering her. Vi mener ordet "kan" bør beholdes, og mener dessuten at dette ikke innebærer noen reell

innskrenkning i politiets mulighet til å tilbakekalle våpenkort fra ikke aktive våpeneiere, dersom dette skulle være viktig for å ivareta sikkerheten i samfunnet.

Vi mener videre at det ikke er noe behov for å regelfeste rutinemessig etterfølgende kontroll med personer som innehar våpen, utover at politiet gis adgang til å innhente medlemslister m.v. fra våpenorganisasjonene. Som gruppe er skyttere, jegere og våpen/patronsamlere sannsynligvis blant de mest lovlydige her i landet, og det er ikke noe behov for en så ”tett” oppfølging av disse. Når politiet i dag bruker lite (for lite, etter noens mening) ressurser på slik kontrollvirksomhet, må det antas at dette skyldes at politiet ikke ser at det er mye å hente her hva øket sikkerhet i samfunnet angår.

Lovlydige skyttere, jegere og samlere er ikke noe problem i dagens samfunn; dette burde vært bedre reflektert i våpenlovgivningen.

Spm. 3

Vi ser ingen grunn til at ikke også halvautomatiske rifler som fra fabrikk er bygget slik, kan være tillatt med mindre de forbyes i forskrift. Som for halvautomatiske pistoler og hagler, bør også rifler kunne forbyes om de enkelt kan bygges om til å avgi helautomatisk ild. Igjen må man stille seg spørsmålet: Hvilke problemer er det egentlig man vil forebygge?

Vi er ikke kjent med noen tilfeller der ombygging av fabrikkbygde halvautomatiske rifler har vært noe tema i kriminell sammenheng. Heller ikke våpenlovutvalget eller de myndigheter som i sin tid innførte ordningen med ”typegodkjenning” av halvautomatiske rifler, har forsøkt å påvise at dette er eller har vært noe problem. Vi mener derfor at det er unødvendig at politiet skal bruke ressurser på kontroll av slike våpen.

Når det gjelder forbudt ammunisjon, vil vi komme tilbake til dette i del 2.

Spm. 4

Vi er imot at det innføres årlige gebyrordninger. Dette må ses i sammenheng med vår tidligere erklærte skepsis til rutinemessige kontrollordninger, som rutinemessige egenerklæringer. Vi mener imidlertid at politiet bør gis anledning til å innhente nødvendige opplysninger fra skytterorganisasjoner m.v. ved spesielle behov. Også ordningen med kontroll av våpeneieres oppbevaring finner vi akseptabel, så lenge den utføres som forutsatt, og så lenge våpeneieren ikke pålegges å finansiere ordningen.

Del 2

Vi ønsker å gi uttrykk for at vi synes samlermiljøet har blitt pålagt urimelig store restriksjoner de senere årene. Man er nødt til å se litt lenger enn kun til det lovforslaget som nå foreligger, fordi dette begynte allerede da våpenforskriften fra 2009 trådte i kraft. Flere av disse restriksjonene ble til alt overmål utformet *etter* at arbeidsgruppen som utarbeidet forslaget til forskrift hadde levert sitt forslag, og til dels ble restriksjoner innført i strid med enstemmige forslag fra arbeidsgruppen. Vi kommer tilbake til dette.

Selv om det kan virke rart i denne sammenhengen, mener vi det er relevant å påpeke at samlermiljøet i all hovedsak består av godt voksne, lovlydige mennesker fra et bredt lag av befolkningen. Svært mange av dem er eller har vært involvert i skyteaktiviteter, og er som hovedregel godt våpenkyndige. De kommer fra alle yrkesgrupper, inkludert dommere, forsvarstopper, advokater og politifolk.

Vi nevner dette fordi mange av oss begynner å tenke at de som utformer reglene synes å ha mistet noe av fokuset. Vi mener våpenlovgivningen skal hindre uvettig og kriminell bruk av våpen, ikke være et hinder for utøvelse av de fine hobbyene som jakt, skyting og våpen/patronsamling er. Når vi sier at fokuset er i ferd med å forsvinne, så er det fordi vi mener at hovedvekten av de restriksjonene som nå lages, overhodet ikke angår de kriminelle. Våpenlovutvalget synes å være enig i dette. De sier at det ikke er noen påviselig sammenheng mellom våpentettheten i samfunnet og antallet uønskede hendelser med skytevåpen, og videre at det synes å gå et skille mellom lovlig registrerte våpen og illegale våpen hva angår misbruk. At disse premisene ender ut i de sterke restriksjonene våpen- og patronsamlerne nå pålegges, er etter vår oppfatning litt underlig, og noen burde egentlig søke å finne årsaken til at det skjer.

Som et eksempel på en negativ fokusering av samlermiljøet, vil vi sitere fra utvalgsrapporten side 87: *”Politidirektoratet melder om en økning i antallet søknader om erverv til samling, som til dels faller inn under gruppen «forbudte våpen».*” Isolert sett kan det godt hende at dette er riktig. Men det man ”glemmer” å opplyse om, er at ”forbudte våpen” kun i det siste har blitt et begrep i våpenlovgivningen. Vi mener dette er et bevisst forsøk på å stigmatisere våpensamlermiljøet, ved å få det til å se ut som at interessen for en bestemt, og fra Politidirektoratets side uønsket type våpen, er stigende. Dette er feil. Hel- og halvautomatiske skytevåpen har alltid vært en naturlig del av mange våpensamleres interesseområde. Ingen har ved noen anledning forsøkt å dokumentere at dette har satt samfunnets sikkerhet i fare. Men i det øyeblikk denne type våpen blir erklært som ”forbudte”, vil selvsagt enhver søknad om erverv av slike våpen medføre en økning i antallet søknader om erverv av forbudte våpen.

Ett konkret eksempel på det vi mener er tap av fokus, angår skyting med samlervåpen. Våpenlovutvalget foreslår, uten nærmere begrunnelse, at *”dagens regler for test- og demonstrasjonsskyting videreføres, noe som innebærer at det bare unntaksvis vil kunne skytes med samlervåpen.”* (s. 87).

Vårt spørsmål er: Hvorfor? Det gis overhodet ingen begrunnelse.

I forslaget til våpenforskriften, foreslo arbeidsgruppen en § 2-11 *”Skytevåpen anskaffet for samling kan benyttes til test- og demonstrasjonsskyting på skytebane som er godkjent for den aktuelle våpentype. Test- og demonstrasjonsskyting med helautomatiske våpen og andre våpen som er ervervet etter dispensasjon fra forbudet om erverv av våpen jf. §§ 1-2 og 2-7, skal på forhånd varsles til stedlig politi.”*

I løpet av prosessen endret altså lovgiver dette på en slik måte at våpenlovutvalget i dag, med en viss rett, konstaterer at skyting med samlervåpen bare unntaksvis vil kunne skje.

Vårt spørsmål er fremdeles ”hvorfor?”. Så lenge skytingen skjer med et legalt våpen, på en godkjent skytebane og på en forsvarlig måte av person som har full anledning til å skyte med andre våpen vedkommende eier, kan vi ikke se at forbudet har noen som helst saklig begrunnelse. Det skulle tatt seg ut om man påla for eksempel samlere av veteranbiler samme type restriksjoner, dvs. nekte dem å kjøre med bilene. Dette er, i hvert fall formelt, en fare for samfunnets sikkerhet, idet man trenger spesialregler, bl.a. når det gjelder sikkerhetsutstyr, for å kjøre slike biler på offentlig vei.

Vi mener dette viser at bl.a. samlere pålegges restriksjoner som ikke er begrunnet i et ønske om å sikre samfunnet mot skadelig bruk av skytevåpen.

Spesifikt om patronsamling

Patronsamlermiljøet i Norge er lite og oversiktlig. Aktiviteten er samlet i en skandinavisk forening, Scandinavian Ammunition Research Association (SARA), som pr. i dag er administrert fra Norge og har 189 norske medlemmer. Det totale medlemstallet er 255. Svært mange av de norske medlemmene er også medlem i en eller flere skytterorganisasjoner, samt Norsk Våpenhistorisk Selskap (NVS). SARA er i dag ikke en godkjent samlerorganisasjon, men vil søke å bli det i nær fremtid.

Historisk sett har patronsamling ikke vært særskilt regulert. I møter med Justisdepartementet, i tiden før Politidirektoratet ble opprettet, ble det overfor foreningens representanter påpekt at man ikke anså det som noe problem at innehavere av våpenkort også samlet patroner av ulike typer. I Justisdepartementets rundskriv G-126/92 ble det konstatert at patronsamling kunne aksepteres som behovsgrunnlag ved erverv av ammunisjon, og i våpenforskriften fra 2009 ble det man kan kalle "patronsamlerslisens" innført. Det ble også fastslått (§ 31) at "*godkjente ammunisjonssamlere kan erverve patroner på grunnlag av samlertillatelsen*".

Vi har ingen innvendinger mot at patronsamling lovreguleres. Men som vi har fremholdt tidligere, mener vi at det innføres restriksjoner som vanskeliggjør utøvelsen av samlingen, uten at dette har noen begrunnelse i at virksomheten er uheldig for samfunnets sikkerhet.

Vi vil her hovedsakelig fokusere på to tema: Samleområder og forbudt ammunisjon.

Samleområder

Vi vil hevde at gjeldende våpenforskrift ikke stiller noe krav om at en godkjenning til å samle patroner trenger å avgrenses til noe bestemt samleområde. Forskriftens § 16 første setning lyder "*Etter søknad med spesifisering av våpen og våpentyper samlerområdet omfatter, kan politimesteren gi tillatelse til å bli godkjent samler av skytevåpen og ammunisjon*". Vi mener at dette med samleområder derved kun omfatter våpensamling. Til tross for dette, har foreningen de senere årene fått flere meldinger fra våre medlemmer om at politiet forlanger at søker ikke bare oppgir et samleområde, men at de også setter opp en liste over patroner innen området som de ønsker å erverve.

Når lovforslagets § 22 legger opp til å innføre samleområder også for patronsamlere, har vi i og for seg ingen sterke innvendinger mot dette. Vi ser det som naturlig at politiet ønsker dette oppgitt, bl.a. for å danne seg et bilde av søkers seriøsitet.

Det er når det avkreves en spesifisert liste over patroner man ønsker å erverve, at problemene oppstår. Det er simpelthen ikke mulig å sette opp noen fornuftig liste over dette. Til det er det alt for lite dokumentert hvilke patroner som faktisk finnes. Vi kan heller ikke se noen fornuftig grunn til at et slikt krav stilles. Vi vil igjen vise til det utvalget skriver i avsnittet om forståelse av mandatet, hvor det bl.a. heter at "*vektlegging av forbyggende og trygghetsskapende tiltak skal gjennomsyre arbeidet...*". Vi er klar over at dette med lister som nevnt her ikke vil omfattes av selve loven, men vi ser det som viktig at det allerede i forarbeidene til loven tydeliggjøres at slike lister ikke skal kreves.

Vi vil for øvrig hevde at lister ikke har noen hensikt, og hele systemet bør avskaffes, også for våpensamlere. Det må være tilstrekkelig å oppgi et samleområde. En "godkjent" liste er jo uansett ikke noen tillatelse til erverv, og har derfor egentlig ingen mening. Isteden bør myndighetene, gjerne i samarbeid med Forsvarsmuseet, Norsk Våpenhistorisk Selskap og/eller andre, starte et arbeid med å fastslå hvilke våpen som kan godkjennes for erverv

innen de ulike samleområdene. Og så får det vurderes konkret i forbindelse med de enkelte ervervssøknader, om det omsøkte våpenet faller inn under vedkommendes samleområde. Hver gang et våpen blir godkjent for erverv innen et spesifikt samleområde, må dette føres inn på en liste, slik at det automatisk kan godkjennes når neste samler søker om å erverve det samme våpenet innen det samme samleområdet. Da slipper man de problemene man i dag har kjørt seg opp i, nemlig å skulle ”godkjenne” alle verdens mer eller mindre fornuftig oppsatte lister over våpen innen ulike samleområder.

En annen, og svært dramatisk innskrenkning som nå foreslås, er at kun ”*et klart definert, våpenhistorisk og nasjonalt begrunnet samleområde*” (vår understrekning) kan godkjennes (§ 22). Når utvalget i avsnittet om forståelsen av mandatet skriver at ”*Utvalget forstår denne vektleggingen slik at det skal skapes gode vilkår for den jeger, skytter eller våpensamler som ivaretar den tradisjonelle norske våpenkulturen*”, så mener vi at dette er alt for snevert tolket. Det som kjennetegner den tradisjonelle norske våpenkulturen er ikke at det kun er norske (nasjonale) våpen som har vært i bruk, men at våpen gjennom alle tider har vært en naturlig del av utøvelse av jakt, fangst, rekreasjon og fritid, uten at dette har vært (eller er, for den saks skyld) noe som har truet sikkerheten i samfunnet eller medført problemer på andre måter.

En slik innsnevring av muligheten til å få godkjent et samleområde, det være seg for våpensamlere eller patronsamlere, vil være katastrofalt for samlermiljøet. En rekke samleområder vil med dette bli uaktuelle. Det er i denne forbindelse betimelig å minne om at det i Norge befinner seg våpensamlinger som er internasjonalt anerkjente, men som ikke vil kunne sorteres inn under begrepet ”nasjonalt begrunnet”.

Det er i grunnen litt merkelig; utvalget antyder under ”forståelse av mandatet” at konsekvensen av ”nasjonalt begrunnede samleområder” vil være at ”*nyere former for våpenbruk og samling av for eksempel moderne, utenlandske våpen, ikke har krav på like gode vilkår som de tradisjonelle former for våpenbruk og samling av betydning for norsk våpenkultur*”, mens de i § 22 ender opp med å avskjære muligheten til i det hele tatt å få godkjent et samleområde som ikke er ”nasjonalt begrunnet”. Vi protesterer kraftig mot dette, da det vil rasere våpen- og patronsamling slik vi kjenner det i Norge i dag. Og det vil ikke ha noen som helst innvirkning på samfunnets sikkerhet.

Vi protesterer også mot at ”*det ved godkjenning av samleområde må være en forutsetning at de våpenhistoriske samleområdene er av en art som også samfunnet har interesse av*” (utvalgsrapporten s. 87). Dette vil kunne tolkes i en hvilken som helst retning, og vil kunne være ødeleggende for samlermiljøet. Det er dessuten meningsløst om den legitime begrunnelsen for å inneha en våpen/patronsamling, skulle være å ”bistå samfunnet” med å bevare norsk våpenkultur. Vi risikerer å komme i en situasjon der det i forskrift eller rundskriv bestemmes at kun et visst antall våpen/patroner av hver type kan inngå i private våpen/patronsamlinger, med begrunnelse at samfunnet ikke har interesse av flere.

Vi minner ellers om at antall våpen og antall patroner som kan inngå i en samling, er regulert på ulike andre måter enn ved fastsettelse av samleområder, slik at størrelsen på utvalget våpen/patroner man kan samle på ikke har innvirkning på hvor mange våpen/patroner som faktisk inngår i en samling. Vi mener det er et viktig moment. Vi mener også det er viktig å påpeke at samlere i stor grad handler med hverandre, slik at svært mange erverv ikke øker den totale mengden våpen/patroner i samfunnet. Som regel dreier det seg kun om eierskifter.

Forbudt ammunisjon

Forbudet mot visse typer ammunisjon (§ 11) er av våpenlovutvalget ene og alene begrunnet i våre internasjonale forpliktelser (EUs våpendirektiv). Av direktivets Artikkel 2 fremgår det at dette ikke gjelder for bl.a. samlere.

Det finnes neppe noen eksempler på at bestemte typer ammunisjon, ut fra sin art, noen gang har vært noen spesiell problemstilling i kriminalsaker i Norge. Dette hevdes heller ikke av våpenlovutvalget, og forslaget om å innføre et forbud mot visse typer ammunisjon i våpenloven, begrunnes utelukkende med våre internasjonale forpliktelser. Som altså ikke gjelder for samlere. Vi mener derfor at det bør gis et generelt unntak for patroner som inngår i samling.

Subsidiært vil vi hevde at dette i hvert fall må gjelde patroner som er tillatt benyttet til konkurranseskyting. Vi viser til ordlyden i forslagets § 11, og ber om at siste del av bokstav d utvides til å lyde "...med unntak av når dette brukes til konkurranseskyting eller er en del av en registrert samling." (Vårt forslag til ny tekst understreket).

Når det gjelder ammunisjonstypene som omhandles under bokstav a, b og c, så vil vi i så fall be om at muligheten for å gi dispensasjon for samlere tydeliggjøres.

Vi innser at begrepene "panserbrytende", "brannstiftende" og "eksplosiv" ammunisjon rent umiddelbart kan fremstå som ammunisjonstyper som ingen sivile bør være i besittelse av. Våpenlovutvalget gir imidlertid ingen utdypning av hva de legger i disse begrepene. Det gjorde derimot det forrige utvalget som var nedsatt for å foreslå endringer i våpenlovgivningen. I sin Delinnstilling II, pkt. 6.2, datert desember 1996, foreslo de å gi Justisdepartementet hjemmel til å forby ammunisjonstyper som "håndgranater, bomber, raketter, miner, lys-, brann- og giftbokser".

Det er ikke denne type ammunisjon som er aktuelt for samling. De typer "forbudt ammunisjon" som naturlig vil inngå i en patronsamling, vil i all hovedsak dreie seg om 7,92x57 tyske maskingeværpatroner fra krigen, tilsvarende engelske i kaliber .303 British, noe panserbrytende/brann i kaliber .30-06 og 12,7x99 fra krigen og etterkrigstiden pluss noen mer tilfeldige og uvanlige patroner i de samme kaliberområder fra ulike land. Dette er ikke ment som en uttømmende oppramsning, men som en illustrasjon på at vi i patronsamler-sammenheng snakker om håndvåpenammunisjon som inneholder ubetydelige mengder pyroteknisk materiale, og som antallsmessig vil være ubetydelige i en samling. Men for samlingens fullstendighet vil de, avhengig av samleområde, ofte være en viktig del.

Dette nevnes som sagt for å underbygge ønsket om å tydeliggjøre en dispensasjonsadgang for samlere i Odelstingsproposisjonen som skal utarbeides. Nærmere detaljer om dispensasjonsadgangen, som for eksempel avgrensningen mot "bomber", "granater" osv. som nevnt tidligere, vil man måtte komme tilbake til i forbindelse med utarbeidelse av ny våpenforskrift.

For styret i SARA

Morten Støen
Styremedlem